

Filip Kleibert*

(tłumaczenie i opracowanie)

**Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka
z dnia 25 czerwca 2024 r. w sprawie Vlaisavlevikj vs. Macedonia
Północna, dotyczący ochrony danych osobowych, skarga nr 23215/21•**

Judgment of the European Court of Human Rights of 25 June 2024 in the Case
of Vlaisavlevikj v. North Macedonia, Concerning the Protection of Personal
Data, Application No. 23215/21

The case concerns a citizen of North Macedonia who accused the domestic authorities of failing to protect his personal data from unlawful processing by a private heat supplier. Despite the fact that the complainant did not use the services provided by the company or enter into any contract with it, he repeatedly received invoices from the company. The domestic civil courts declared the payment requests issued by the company invalid, while at the same time the Macedonian Personal Data Protection Directorate rejected the complainant's claim, deeming the data processing lawful. The Administrative Court found that there was a violation of the law, but this ruling was overturned by the Higher Administrative Court. The complainant lodged the application with the European Court of Human Rights, which found that the domestic authorities had failed to ensure effective protection of the right to respect for private life. The Court reiterated the obligation of member States to effectively protect against privacy violations by both public and private entities.

Keywords: European Court of Human Rights, personal data protection, Vlaisavlevikj, North Macedonia

Sprawa dotyczy obywatela Macedonii Północnej, który zarzucił organom krajowym brak ochrony jego danych osobowych przed ich bezprawnym przetwarzaniem przez prywatnego dostawcę ciepła. Mimo że skarżący nie korzystał z usług przedsiębiorstwa ani nie zawarł z nim żadnej umowy, wielokrotnie otrzymywał od niego faktury. Krajowe sądy cywilne uznały

* **Filip Kleibert**

Uniwersytet Warszawski, Wydział Prawa i Administracji, Polska
University of Warsaw, Faculty of Law and Administration, Poland
filipkleibert@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0005-0032-4878>

- Wyrok został opublikowany na stronie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka: [https://hudoc.echr.coe.int/#/%22itemid%22:\[%22001-234420%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/#/%22itemid%22:[%22001-234420%22]), dostęp 13 V 2025.

wezwania do zapłaty wystawione przez wskazane przedsiębiorstwo za nieważne, a jednocześnie północnomacedoński Urząd Ochrony Danych Osobowych odrzucił skargę wniesioną przez skarżącego, ponieważ ocenił przetwarzanie danych jako zgodne z prawem. Sąd Administracyjny stwierdził naruszenie prawa, lecz jego wyrok został uchylony przez Wyższy Sąd Administracyjny. Skarżący wniósł skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który stwierdził, że organy krajowe nie zapewniły skutecznej ochrony prawa do poszanowania życia prywatnego. Trybunał ten przypomniał o obowiązku państw członkowskich w zakresie skutecznej ochrony przed naruszeniami prywatności zarówno przez podmioty publiczne, jak i prywatne.

Słowa kluczowe: Europejski Trybunał Praw Człowieka, ochrona danych osobowych, Vlaisavlevikj, Macedonia Północna

Wprowadzenie

Wyrok dotyczy obywatela Macedonii Północnej – Velimira Vlaisavlevikja – który zarzucił organom krajowym brak ochrony jego danych osobowych przed bezprawnym zbieraniem i wykorzystywaniem przez prywatnego dostawcę ciepła. Dostawca wielokrotnie wystawiał skarżącemu faktury za tzw. stałą opłatę grzewczą, mimo że ten nigdy nie korzystał z jego usług, nie był podłączony do sieci ciepłowniczej ani nie zawarł z nim żadnej umowy. Sądy cywilne w latach 2014–2022 uznały wezwania do zapłaty faktur za nieważne. W lutym 2016 r. V. Vlaisavlevikj złożył skargę do krajowego Urzędu Ochrony Danych Osobowych [dalej także: Urząd] na naruszenie prawa do ochrony prywatności przez dostawcę ciepła przez niezgodne z prawem pozyskanie oraz przetwarzanie danych osobowych i wskazał w skardze wyrok sądu cywilnego z 2015 r. uznający wezwania do zapłaty za nieważne. Inspektor Urzędu początkowo zawiesił postępowanie, a później odrzucił skargę – uznał, że dostawca ciepła przetwarzał dane osobowe skarżącego zgodnie z prawem. W 2019 r. Sąd Administracyjny potwierdził naruszenie prawa skarżącego do prywatności i unieważnił decyzję wydaną przez inspektora Urzędu. Wyrok ten został jednak uchylony w 2020 r. przez Wyższy Sąd Administracyjny, który powtórzył argumentację z uzasadnienia decyzji inspektora o odrzuceniu skargi.

V. Vlaisavlevikj złożył skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka [dalej także: ETPC, Trybunał] na naruszenie prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego. ETPC uznał, że państwa mają pozytywny obowiązek zapewnienia ochrony danych osobowych obywateli. Zdaniem Trybunału północnomacedońskie sądy krajowe nie zapewniły dostatecznej ochrony prywatności, w szczególności przed nielegalnym przetwarzaniem danych osobowych przez przedsiębiorstwo prywatne. Jak wyjaśnił ETPC, na państwie ciąży obowiązek tworzenia odpowiednich ram prawnych i proceduralnych, które mają zapewnić skuteczną ochronę przed naruszeniami prywatności. Trybunał zwrócił także uwagę na to, że sądy krajowe nie rozpatrzyły istoty sprawy i skoncentrowały się na kwestiach formalnych związanych z przetwarzaniem danych osobowych, a nie na faktycznym naruszeniu praw. Jak zaznaczył ETPC, przepisy krajowe dotyczące ochrony danych osobowych muszą nie tylko odpowiadać

standardom konwencyjnym, lecz także skutecznie chronić przed naruszeniami ze strony zarówno organów władzy publicznej, jak i podmiotów prywatnych.

Wyrok ETPC to kolejne rozstrzygnięcie podkreślające znaczenie ochrony danych osobowych oraz obowiązki państw członkowskich w tym zakresie¹. Orzeczenie eksponuje rolę państw w ochronie praw jednostek przed nieuprawnionym przetwarzaniem ich danych osobowych przez podmioty prywatne. Stanowi to szczególnie istotne zagadnienie w dobie postępującej cyfryzacji i coraz powszechniejszego przenoszenia życia prywatnego do świata wirtualnego.

Wyrok Trybunału

Stan faktyczny

[...]

III. Inne istotne okoliczności

16. W 13 wyrokach sądów pierwszej instancji, wydanych w dziewięciu różnych postępowaniach cywilnych [...], [...] sądy krajowe uwzględniły zarzuty skarżącego dotyczące nakazu zapłaty stałej opłaty grzewczej za różne okresy, z których ostatni dotyczył okresu od stycznia do lipca 2021 r. (wyrok sądu pierwszej instancji z dnia 31 maja 2022 r.). Sądy uznały, że skarżący nie musiał płacić stałej opłaty grzewczej, ponieważ nigdy nie był użytkownikiem sieci ciepłowniczej, nigdy nie został od niej odłączony ani nigdy nie było umowy między dostawcą ciepła a skarżącym.

[...]

Ramy prawne oraz praktyka orzecznicza

I. Prawo krajowe i praktyka orzecznicza

[...]

B. Ustawa o ochronie danych osobowych (Dziennik Ustaw nr 7/2005, 103/2008, 124/2010, 135/2011, 43/2014, 153/2015, 99/2016 i 64/2018)

19. Artykuł 5 Ustawy o ochronie danych osobowych, obowiązującej w czasie wystąpienia okoliczności faktycznych, stanowił m.in., że dane osobowe miały być

¹ Szerzej o ochronie danych osobowych w orzecznictwie ETPC: M. Górski, *Freedom of Communication and Data Retention in Judgments of the European Court of Human Rights*, [w:] *European Constitutional Courts towards Data Retention Laws*, red. M. Zubik, J. Podkowik, R. Rybski, Springer International Publishing, Cham 2021, s. 19–38.

przetwarzane rzetelnie i zgodnie z prawem, a także miały być zbierane dla określonych celów wyraźnie przewidzianych przez prawo oraz w sposób odpowiadający tym celom. Dane osobowe miały być przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osoby, której dotyczą, przez czas niezbędny do osiągnięcia celów, dla których zostały zebrane. Po upływie terminu ich przechowywania dane mogły być przetwarzane wyłącznie dla celów historycznych, naukowych lub statystycznych.

20. Artykuł 6 stanowił m.in., że dane osobowe można przetwarzać w celu wypełnienia obowiązku prawnego (art. 6 ust. 1 pkt 3), realizacji zadań w interesie publicznym (*работи од јавен интерес*) lub sprawowania funkcji publicznej (*службено овластување*) (art. 6 ust. 1 pkt 5) lub w celu realizacji uzasadnionego interesu podmiotu przetwarzającego dane, chyba że przeważają prawa i wolności podmiotu danych osobowych (art. 6 ust. 1 pkt 6).

C. Ustawa o energetyce (Dziennik Ustaw nr 16/2011, 136/2011, 79/2013, 164/2013, 14/2014, 151/2014, 33/2015 i 192/2015)

21. Ustawa o energetyce, obowiązująca w czasie wystąpienia okoliczności faktycznych, stanowiła, że użytkownicy systemu energetycznego byli obowiązani do przekazania pewnych danych osobowych dostawcom energii (art. 154-a ust. 1), którzy byli obowiązani do prowadzenia rejestru takich danych oraz mieli prawo do ich przetwarzania, aktualizacji oraz wymiany między sobą w celu wypełnienia swoich obowiązków wynikających z tej ustawy (art. 154-a ust. 2). Dane mogły być wykorzystywane m.in. do pobierania opłat, prowadzenia postępowań sądowych i administracyjnych oraz komunikacji z użytkownikami systemu energetycznego (art. 154-a ust. 3 pkt 2, 3 i 4).

[...]

F. Praktyka orzecznicza Trybunału Konstytucyjnego

24. W orzeczeniu nr *У.бп.141 а, б и в* z dnia 18 lipca 2001 r. Trybunał Konstytucyjny uchylił przepis Ustawy o telekomunikacji jako sprzeczny z gwarancją ochrony danych zawartą w art. 18 Konstytucji². W innych orzeczeniach [...] Trybunał Konstytucyjny uchylił przepisy różnych ustaw z powodu m.in., wątpliwości związanych ze zbieraniem lub przetwarzaniem danych osobowych.

G. Praktyka orzecznicza sądów administracyjnych

25. Rząd przedstawił odpisy 14 wyroków Sądu Administracyjnego, wydanych w okresie od marca 2015 r. do lutego 2020 r., które zostały podtrzymane przez Wyższy

² Konstytucja Republiki Macedonii [z 17 listopada 1991 r., ze zm.], tłum. T. Wójcik, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1999 [dalej: Konstytucja]. Aktualny tekst aktu dostępny w języku angielskim – *vide* The Constitution of the Republic of North Macedonia [of 17 November 1991], <https://www.sobranie.mk/the-constitution-of-the-republic-of-macedonia-ns_article-constitution-of-the-republic-of-north-macedonia.nspx>, dostęp 31 V 2025. Co ważne, przytoczony art. 18 nie zmienił się od 1991 r. [przyp. F.K.].

Sąd Administracyjny lub nie zostały do niego zaskarżone, oddalających żądania dotyczące ochrony danych osobowych wytoczone przez jednostki przeciwko dostawcom ciepła. W niektórych z tych spraw [...] sądy ustaliły, że: przetwarzanie danych osób odłączonych od sieci ciepłowniczej było zgodne z prawem i proporcjonalne; dane te zostały uzyskane na podstawie umowy między poprzednim a „nowym” dostawcą ciepła; stosunki zobowiązaniowe między dostawcami ciepła a osobą, której dotyczyło orzeczenie, słusznie nie były brane pod uwagę. W trzech innych sprawach [...] sądy wyraźnie odrzuciły argument, że osoby, których dotyczyły orzeczenia, nigdy nie były podłączone do sieci ciepłowniczej. [...]

Prawo

I. Zarzucane naruszenie art. 8 Konwencji³

27. Skarżący wskazał, że organy krajowe nie zapewniły mu ochrony przed niezgodnym z prawem zbieraniem i wykorzystywaniem jego danych osobowych, co stanowiło naruszenie art. 8 Konwencji [...].

A. Dopuszczalność

1. Stanowiska stron

28. Rząd wskazał, że skarżący wniósł skargę z przekroczeniem sześciomiesięcznego terminu, gdyż czekał na rozstrzygnięcie swojej skargi złożonej do Urzędu oraz późniejszego postępowania sądowoadministracyjnego, które okazały się nieskutecznymi środkami zaskarżenia. [...] Nawet jeśli wyrok Sądu Administracyjnego z dnia 11 stycznia 2019 r., w którym uwzględniono żądania skarżącego, dawał nadzieję co do wyniku postępowania sądowoadministracyjnego, to stanowisko Wyższego Sądu Administracyjnego powinno być znane skarżącemu co najmniej od lutego 2020 r., biorąc pod uwagę utrwalone orzecznictwo tego sądu [...].

29. Rząd wskazał również, że skarżący nie wyczerpał krajowych środków odwoławczych, w szczególności nie zaskarżył przepisów Ustawy o ochronie danych osobowych, Ustawy o energetyce ani odpowiednich rozporządzeń [...] do Trybunału Konstytucyjnego. Sytuacja skarżącego wynikała z przepisów ustaw lub rozporządzeń, a Urząd i sądy administracyjne nie były właściwe *ratione materiae* do oceny ich zgodności z Konstytucją lub (w odniesieniu do rozporządzeń) z odpowiednimi ustawami.

³ Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r., Dz.U. z 1993 r. nr 61, poz. 284 [dalej: Konwencja – przyp. F.K.].

30. Skarżący zakwestionował argumenty rządu. Stwierdził, że gdyby nie wszczął postępowania sądowoadministracyjnego, jego skarga do Trybunału zostałaaby uznana za niedopuszczalną z powodu niewyczerpania krajowych środków odwoławczych. Ponadto Sąd Administracyjny uwzględnił jego żądanie, a od skarżącego nie można wymagać wniesienia skargi do Trybunału na wyrok na jego korzyść. Przedstawione przez rząd orzecznictwo sądów administracyjnych nie było istotne dla sprawy skarżącego, ponieważ dotyczyło albo danych osobowych odłączonych użytkowników, albo danych uzyskanych za pomocą przekazania przez inne przedsiębiorstwa, w odróżnieniu od jego sprawy, w której poprzedni dostawca ciepła C. nie mógł mieć jego danych osobowych. Ponadto skarżący argumentował, że naruszenie w jego sprawie wynikało z indywidualnych działań przeciwko niemu; nie zarzucał natomiast, że odpowiednie przepisy Ustawy o ochronie danych osobowych lub Ustawy o energetyce byłyby niekonstytucyjne.

2. Ocena Trybunału

[...]

32. Przechodząc do niniejszej sprawy, Trybunał zauważa, że zgodnie z obowiązującymi zasadami kontroli konstytucyjności [...] nie ulega wątpliwości, że skarżący miał możliwość wniesienia skargi konstytucyjnej. Jednakże skarżący nie zarzucał, że ustawowe uprawnienie dostawców ciepła do zbierania i wykorzystywania danych osobowych użytkowników lub konsumentów energii cieplnej było niekonstytucyjne [...]. Twierdził raczej, że organy krajowe nie zapewniły mu ochrony przed bezprawnym – biorąc pod uwagę to, że skarżący nigdy nie był użytkownikiem energii cieplnej – zbieraniem i wykorzystywaniem jego danych osobowych przez dostawcę ciepła B. Zdaniem Trybunału skarga dotyczy nie samego brzmienia odpowiednich przepisów Ustawy o energetyce, Ustawy o ochronie danych osobowych lub odpowiednich rozporządzeń [...], lecz raczej sposobu, w jaki przepisy te zostały zastosowane w sprawie skarżącego. Z tych powodów Trybunał nie uważa, że skarga konstytucyjna do Trybunału Konstytucyjnego byłaby właściwym środkiem zaskarżenia w sprawie skarżącego ani że niewniesienie tego środka oznaczało niewyczerpanie krajowych środków odwoławczych.

33. Trybunał zauważa ponadto, że skarżący wniósł skargę dotyczącą ochrony jego danych osobowych do Urzędu Ochrony Danych Osobowych, po czym nastąpiło postępowanie sądowoadministracyjne w dwóch instancjach. Trybunał przypomina, że art. 35 § 1 [Konwencji – przyp. F.K.] nie może być interpretowany w ten sposób, że wymaga od skarżącego powiadomienia Trybunału o własnej skardze przed ostatecznym rozstrzygnięciem sprawy na szczeblu krajowym, gdyż w przeciwnym razie zostałaby naruszona zasada pomocniczości [...]. W związku z tym Trybunał uznaje za rozsądne to, że skarżący czekał na ostateczne rozstrzygnięcie swojej skargi sądowoadministracyjnej, będącej zwyczajnym środkiem zaskarżenia wnoszonym do właściwych sądów, przed wniesieniem skargi do Trybunału. Trybunał uznaje, że orzecznictwo Wyższego Sądu

Administracyjnego [...], którego treść ustalano w trakcie rozpoznawania sprawy skarżącego, nie może prowadzić do odmiennego wniosku. W związku z tym skargi nie można odrzucić z powodu przekroczenia sześciomiesięcznego terminu na jej wniesienie.

34. Trybunał oddala zatem zarzuty rządu dotyczące niedopuszczalności skargi. Ponadto Trybunał uznaje, że skarga nie jest ani oczywiście bezzasadna, ani niedopuszczalna z innych powodów wskazanych w art. 35 Konwencji. Należy zatem uznać ją za dopuszczalną.

B. Przedmiot sprawy

1. Stanowiska stron

35. Skarżący zarzucił, że dostawca ciepła B. bezprawnie pozyskał jego dane osobowe i wykorzystał je do wysyłania mu faktur za stałą opłatę grzewczą oraz do wszczęcia przeciwko niemu postępowania sądowego. Organy krajowe nie ustaliły, w jaki sposób dostawca ten uzyskał jego dane osobowe, zważywszy że – zgodnie z ustaleniami organów krajowych – poprzedni dostawca ciepła C. nie miał tych danych i nie mógł ich przekazać w drodze umowy. Dostawca ciepła wystawił faktury już w styczniu, lutym i marcu 2013 r., podczas gdy umowa dotycząca przekazania danych została zawarta w marcu 2013 r. W licznych postępowaniach cywilnych sądy krajowe oddalały roszczenia dostawcy ciepła przeciwko skarżącemu o zapłatę stałej opłaty grzewczej ze względu na to, że skarżący nigdy nie był odbiorcą ciepła z ciepłowni w rozumieniu art. 154-a Ustawy o energetyce, choćby odłączonym. Ponieważ nie był on podłączony do sieci ciepłowniczej, nie istniał uzasadniony interes w przetwarzaniu jego danych. Po zakończeniu postępowań sądowych dostawca ciepła B. nadal wysyłał skarżącemu faktury za stałą opłatę grzewczą; „nękał” skarżącego przez ponad 10 lat. W prawie krajowym upoważnienie dostawcy ciepła do przetwarzania danych osobowych było szerokie. Dostawca ciepła B. kontaktował się ze skarżącym również telefonicznie oraz wysyłał mu materiały promocyjne pocztą.

36. Rząd wskazał, że dane osobowe skarżącego były zbierane i przetwarzane przez przedsiębiorstwo prywatne, a zatem nie doszło do ingerencji organów państwowych w prawa skarżącego, a przedmiotem sprawy jest pozytywny obowiązek państwa wynikający z artykułu 8. Dostawca ciepła B. uzyskał dane osobowe skarżącego na podstawie umowy z poprzednim dostawcą ciepła C. Gdyby nawet założyć, że dane zostały przekazane przed zawarciem umowy w marcu 2013 r., to wskazana umowa konwalidowała tę sytuację. Ponadto dane zebrano i przetwarzano zgodnie z art. 5 i 6 Ustawy o ochronie danych osobowych, art. 154-a Ustawy o energetyce oraz odpowiednimi rozporządzeniami [...], które zobowiązywały dostawców ciepła do prowadzenia rejestru danych użytkowników. Prawo krajowe było jasne, dostępne i zgodne z wymaganiami rządów prawa, a jego interpretacja była przewidywalna, biorąc pod uwagę praktykę orzecniczą sądów administracyjnych [...]. Wyrażenie zgody przez skarżącego na zbieranie i wykorzystywanie jego danych osobowych nie było

konieczne. Dane skarżącego zbierano i wykorzystywano w uzasadnionych celach, jakimi były pobieranie stałej opłaty grzewczej oraz prowadzenie postępowań sądowych i administracyjnych; było to konieczne do działania dostawcy ciepła i utrzymania stabilności systemu energetycznego, co jest sprawą interesu publicznego. Nie ustalono, aby dostawca ciepła B. kontaktował się ze skarżącym telefonicznie lub wysyłał mu materiały promocyjne. Dane skarżącego nie miały charakteru wrażliwego i nie zostały upublicznione ani ujawnione osobom trzecim. Ponadto dane dotyczące mieszkania skarżącego (adres, powierzchnia itp.) były dostępne publicznie na stronie internetowej ksiąg wieczystych, czemu skarżący się nie sprzeciwił. Istniały zabezpieczenia proceduralne, w ramach których skarżący mógł skutecznie zakwestionować zbieranie i wykorzystywanie jego danych. [...] Rząd podsumował swoje stanowisko, stwierdzając, że państwo nie przekroczyło swojego szerokiego marginesu uznania.

2. Ocena Trybunału

(a) Czy prawa skarżącego wynikające z art. 8 zostały naruszone

37. Trybunał przypomina, że prawo do ochrony danych osobowych jest gwarantowane przez prawo do poszanowania życia prywatnego wynikające z art. 8. Artykuł 8 przewiduje zatem prawo do pewnej formy samostanowienia informacyjnego, umożliwiając jednostkom powoływanie się na ich prawo do prywatności w odniesieniu do danych, które – choć neutralne – są zbiorowo gromadzone, przetwarzane i rozpowszechniane w takiej formie lub w taki sposób, że wchodzi w zakres ochrony zapewnianej przez prawa wynikające z art. 8. Określając, czy informacje osobowe przechowywane przez władze publiczne dotyczą jakichkolwiek aspektów życia prywatnego, Trybunał bierze pod uwagę określony kontekst, w którym informacje te zostały zapisane i były przechowywane, charakter informacji, sposób, w jaki te informacje są wykorzystywane i przetwarzane, oraz wyniki, jakie mogą zostać uzyskane [...].

38. Przechodząc do niniejszej sprawy, Trybunał ogranicza swoje uwagi do zbierania danych opisanych przez dostawcę ciepła B. [...], a mianowicie do imienia i nazwiska skarżącego, jego adresu oraz informacji dotyczących jego mieszkania, które były istotne dla obliczenia stałej opłaty grzewczej oraz dla wykorzystania tych danych na potrzeby fakturowania tej opłaty i prowadzenia związanych z nią postępowań sądowych. Trybunał zauważa, że prywatny dostawca ciepła uzyskał, przechowywał i wykorzystywał dane osobowe skarżącego od początku 2013 r. co najmniej do lipca 2021 r. [...] w celu wystawiania faktur i pobierania stałych opłat grzewczych. Skarżący nie przedstawił dowodów na poparcie swojego twierdzenia, że dostawca ciepła B. wysyłał mu materiały promocyjne i kontaktował się z nim telefonicznie.

39. Strony zgadzają się co do tego, że zarzut podniesiony na podstawie art. 8 Konwencji, dotyczący zbierania i wykorzystywania informacji przez dostawcę ciepła B., odnosi się do prawa do poszanowania życia prywatnego skarżącego. Trybunał nie widzi

powodu, aby przyjmować inaczej. Stwierdzał już, że przetwarzanie i upublicznianie danych, takich jak imię i nazwisko oraz adres domowy skarżącego, dotyczą informacji o życiu prywatnym skarżącego [...]. Co więcej, chociaż do większości danych skarżącego, które dostawca ciepła B. uzyskał, przechowywał i przetwarzał, można było uzyskać dostęp na stronie internetowej ksiąg wieczystych, która jest ogólnodostępna, to fakt, że dane osobowe są już w domenie publicznej lub są ogólnodostępne, nie oznacza automatycznie, że dane te są wyłączone spod ochrony wynikającej z art. 8 [...]. Wreszcie, choć dostawca ciepła B. nie upublicznił danych osobowych skarżącego ani nie przekazał ich osobom trzecim, wykorzystywał je wielokrotnie w celu wystawiania i dostarczania skarżącemu faktur oraz wezwań do zapłaty przez co najmniej osiem lat. Trybunał stwierdza, że prawa skarżącego wynikające z art. 8 zostały naruszone.

(b) Czy sprawa dotyczy negatywnego czy pozytywnego obowiązku państwa

40. Trybunał zauważa, że dane osobowe skarżącego zostały uzyskane i były przetwarzane przez przedsiębiorstwo prywatne dostarczające ciepło. Chociaż Urząd stwierdził, że zbieranie i wykorzystywanie danych skarżącego miało miejsce w kontekście usługi publicznej (dostarczanie ciepła), to nie oznacza to, że dostawca ciepła spełnia definicję organu władzy publicznej w rozumieniu art. 8 Konwencji [...]. Skarżący zarzucał nie to, że dostawca ciepła zbierał i wykorzystywał jego dane zgodnie z obowiązkiem ustawowym wynikającym z prawa krajowego [...], lecz to, że zbieranie i wykorzystywanie jego danych było sprzeczne z odpowiednimi przepisami prawa krajowego, ponieważ nigdy nie był użytkownikiem energii cieplnej. Wobec tego, że skarżący nie przedstawił przeciwnych argumentów, Trybunał przyjmuje, że sprawa dotyczy ciążącego na państwie pozytywnego obowiązku zapewnienia skarżącemu prawa do poszanowania jego życia prywatnego.

(c) Czy państwo wywiązało się ze swojego obowiązku

[...]

43. Trybunał zauważa, że zgodnie z art. 154-a Ustawy o energetyce dostawcy ciepła mieli prawo do zbierania i przekazywania danych osobowych [...]. Trybunał uznaje, że to uprawnienie miało na celu umożliwienie dostawcom ciepła pobierania stałych opłat grzewczych od użytkowników, aby zapewnić prawidłowe działanie systemu dostaw ciepła, co było sprawą interesu publicznego. Trybunał zauważył ponadto, że władze krajowe ustaliły w sprawie skarżącego, że dostawca ciepła B. uzyskał dane osobowe skarżącego w drodze umowy z marca 2013 r. zawartej z poprzednim dostawcą ciepła C. Niemniej skarżący wielokrotnie twierdził w postępowaniach sądowoadministracyjnych, że nigdy nie zawarł żadnej umowy z dostawcą ciepła C. ani z żadnym innym dostawcą ciepła, a zatem C. nie mógł zgodnie z prawem mieć ani przekazać jego danych osobowych dostawcy ciepła B. Argumenty skarżącego

w tym zakresie nie zostały rozpatrzone przez Wyższy Sąd Administracyjny przy rozstrzyganiu sprawy skarżącego.

44. Dostawca ciepła B. wykorzystywał ponadto dane skarżącego – które nie były szczególnie wrażliwe – do wystawiania faktur lub wezwań do zapłaty stałej opłaty grzewczej. Nic nie wskazuje na to, że dane skarżącego były udostępniane w innych celach osobom trzecim. Jednakże w wielu postępowaniach cywilnych sądy krajowe orzekły, już w prawomocnych wyrokach z lutego 2017 r. [...], że skarżący nie miał obowiązku uiszczania stałej opłaty grzewczej, gdyż nigdy nie był podłączony do sieci ciepłowniczej. Trybunał ocenia zatem to, czy przechowywanie i wykorzystywanie danych osobowych skarżącego było uzasadnione celami określonymi w ust. 43 powyżej.

45. Niemniej zarówno Urząd, jak i Wyższy Sąd Administracyjny, rozstrzygając skargę wniesioną przez skarżącego dotyczącą ochrony jego danych osobowych, odmówiły rozpatrzenia tego, czy był on zobowiązany do uiszczania stałej opłaty grzewczej, uznawszy, że ani uprawnienia właścicielskie, ani stosunki zobowiązaniowe nie były istotne dla oceny skargi. W szczególności nie rozpatrzyły one konkretnych okoliczności sprawy skarżącego, a zwłaszcza jego twierdzenia, że nigdy nie był podłączony do sieci ciepłowniczej, ani tego, że krajowe sądy cywilne orzekły, że skarżący nie był zobowiązany do uiszczania stałej opłaty grzewczej, podczas gdy – jak wyjaśniono powyżej – mogłoby to uzasadniać zbieranie i wykorzystywanie jego danych osobowych. W związku z tym Trybunał nie może nie dojść do wniosku, że sądy krajowe faktycznie nigdy nie rozpatrzyły istoty sprawy skarżącego, ponieważ nie oceniły wszechstronnie kwestii tego, czy w razie braku umowy lub innego stosunku prawnego między skarżącym a dostawcą ciepła dalsze przechowywanie i wykorzystywanie jego danych osobowych odpowiadało wskazanemu uzasadnionemu celowi.

46. W świetle powyższych okoliczności Trybunał stwierdza, że sądy krajowe nie zapewniły skutecznej ochrony prawa skarżącego do poszanowania jego życia prywatnego.

47. Tym samym doszło do naruszenia art. 8 Konwencji.
[...]

Bibliografia

Źródła

The Constitution of the Republic of North Macedonia [of 17 November 1991], <https://www.sobranie.mk/the-constitution-of-the-republic-of-macedonia-ns_article-constitution-of-the-republic-of-north-macedonia.nsp>.

Konstytucja Republiki Macedonii [z 17 listopada 1991 r., ze zm.], tłum. T. Wójcik, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1999.

Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r., Dz.U. z 1993 r. nr 61, poz. 284.

Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 25 czerwca 2024 r. w sprawie Vlasavlevikj vs. Macedonia Północna, skarga nr 23215/21, <[https://hudoc.echr.coe.int/#{%22itemid%22:\[%22001-234420%22\]}>](https://hudoc.echr.coe.int/#{%22itemid%22:[%22001-234420%22]}).

Piśmiennictwo

Górski M., *Freedom of Communication and Data Retention in Judgments of the European Court of Human Rights*, [w:] *European Constitutional Courts towards Data Retention Laws*, red. M. Zubik, J. Podkowik, R. Rybski, Springer International Publishing, Cham 2021, <<https://doi.org/10.1007/978-3-030-57189-4>>.